

УДК 159.925(.942) – 057.87:[378.147:57.089]

**ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ
СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ**

С.І. Дубінін, А.В. Ваценко, В.О. Пілюгін, Н.А. Улановська-Циба,

Н.О. Передерій, О.Б. Рябушко, О.В. Клепець, О.В. Овчаренко

Кафедра медичної біології

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава

Різноманітні виклики сьогодення ставлять перед сучасною вищою школою завдання підготовки не лише висококваліфікованого фахівця, глибоко обізнаного у своїй справі, але й формування гармонійної особистості, здатної до самопізнання і саморозвитку, спроможної вільно орієнтуватись у соціальному просторі та підтримувати успішну міжособистісну взаємодію. Подібні якості тісно пов'язані з науковим поняттям емоційного інтелекту (ЕІ, англ. *emotional intelligence*, Д. Гоулман, 1995) – групою ментальних здібностей, які беруть участь у розумінні та усвідомленні як власних емоцій, так і емоцій оточуючих. Люди з високим рівнем емоційного інтелекту можуть ефективно керувати власною емоційною сферою, а відтак досягати поставленої мети і бути успішними в будь-якій ситуації.

Усі складові ЕІ (у т.ч. самопізнання, саморегуляція, емпатія) є виключно необхідними для особистісного розвитку майбутніх лікарів, чия професійна діяльність нерозривно пов'язана із соціальною комунікацією. Тому вдосконалення цього комплексу якостей є особливо важливим вже на першому курсі навчання, коли у більшості студентів ще не сформовані психологічні механізми дієвого управління власними емоціями та ефективної взаємодії із колективом.

До числа дисциплін, які у вищих медичних закладах України викладаються на першому курсі, належить, зокрема, медична біологія, яка розкриває біологічні основи функціонування людського організму на всіх рівнях організації живих систем – від молекулярно-генетичного до біосферного.

Зважаючи на те, що розвиток ЕІ сприяє не лише зростанню майбутніх професійних компетентностей, але є актуальним і безпосередньо на етапі здобуття вищої освіти (успішне навчання), викладачами кафедри цьому питанню приділяється значна увага на всіх етапах освітнього процесу – при проведенні лекційних і практичних занять, при організації самостійної роботи студентів, їх наукової діяльності, виховної роботи.

Для формування ЕІ студентів нами, зокрема, використовуються такі підходи: ідентифікація та аналіз емоцій, що виникають у навчальному процесі, стимулювання корисних для навчання емоцій (подив, зацікавленість, скепсис) та стримування непродуктивних (страх, сором, гнів), встановлення зв'язків між ними; утвердження демократичного стилю комунікації в системі «викладач – студент», заснованого на доброзичливості, взаємоповазі та самоповазі, водночас із чітким окресленням навчальних вимог та їх неухильним дотриманням; формування у студентів відчуття емоційного комфорту від результативної роботи на занятті; роз'яснення механізмів самоконтролю, стратегій уникнення і подолання стресових ситуацій (зокрема, під час контролю знань); заохочення самомотивації до навчання; стимулювання у студентів здатності до емпатії і толерантного ставлення до оточуючих, а також відповідальності перед «віртуальними» пацієнтами (зокрема, на матеріалах розділів «Медична генетика», «Медична паразитологія»).

Отже, хоча ступінь розвитку емоційного інтелекту значною мірою зумовлений біологічно (відповідні здібності батьків, індивідуальні особливості вищої нервової діяльності, тип темпераменту), наш викладацький досвід показує, що розвиток цього комплексу якостей особистості за умов послідовного і цілеспрямованого впливу має значний потенціал, що знаходить вияв у стійких змінах поведінки студентів. Перспективними є розробка та впровадження процедур визначення рівня ЕІ кожного студента та заходів його оптимізації на науково-методичній основі.

